آهنچیان، محمدرضا؛ لطیفی، حمیده؛ کاظمی، شبنم؛ ثابت‌زاده، امیر(۱۳۹۴). سنجش نیازهای آموزش کتابداران متخصص و غیرمتخصص کتابخانه‌های عمومی مشهد و بررسی نقش تجربه در این نیازها. *پژوهش‌نامه کتابداری و اطلاع‌رسانی*، ۵ (۱)، ۱۷۰-۱۵۳.

سنجش نیازهای آموزشی کتابداران متخصص و غیرمتخصص کتابخانه‌های عمومی مشهد و بررسی نقش تجربه در این نیازها

دکتر محمدرضا آهنچیان[۱]، حمیده لطفی[۲]، شبنم کاظمی[۳]، امیر ثابت‌زاده[۴]

تاریخ دریافت: ۱۳۹۲/۶/۲۵ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۳/۴/۱۵

چکیده

هدف: *هدف اصلی این پژوهش سنجش نیازهای آموزشی کتابداران متخصص و غیرمتخصص کتابخانه‌های عمومی مشهد و بررسی نقش تجربه در نوع و ترتیب این نیازها است.*

روش: *این پژوهش کاربردی با روش پیمایشی انجام گرفت. جامعهٔ آماری این پژوهش همه کتابداران شاغل در کتابخانه‌های عمومی مشهد بودند که از میان آنها ۱۴۰ نفر با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای به‌عنوان نمونهٔ آماری انتخاب شدند. داده‌ها از طریق پرسشنامه محقق ساخته با ۵۷ گویه جمع‌آوری شد.*

یافته‌ها: *نیازهای آموزشی کتابداران متخصص به‌ترتیب مرجع‌شناسی و ارائه خدمات، فناوری اطلاعات، سازماندهی، مهارت‌های سواد اطلاعاتی، و مجموعه‌سازی است. نیازهای آموزشی کتابداران غیرمتخصص به ترتیب فناوری اطلاعات، مرجع‌شناسی و ارائه خدمات، مهارت‌های سواد اطلاعاتی، مجموعه‌سازی، و سازماندهی است. نیاز کتابداران متخصص در حیطهٔ سازماندهی نسبت به کتابداران غیرمتخصص بیشتر است. میزان سابقه در نیازهای آموزشی کتابداران نقشی نداشت، تنها در مورد کتابداران غیرمتخصص میزان سابقه در نیاز آموزشی مرجع‌شناسی و ارائه خدمات تفاوت ایجاد کرد.*

کلیدواژه‌ها: *نیازسنجی آموزشی، نیازهای آموزشی، کتابداران متخصص، کتابخانه‌های عمومی مشهد*

۱. دانشیار گروه علوم تربیتی دانشگاه فردوسی مشهد، ahanchi8@um.ac.ir

۲.کارشناس ارشد مدیریت آموزشی،دانشگاه فردوسی مشهد، hamide.lotfi9@yahoo.com

۳.دانشجوی کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی،دانشگاه فردوسی مشهد، shabnamk.kazemi13@gmail.com

۴. دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی، دانشگاه فردوسی مشهد، mr.sabetzade@gmail.com

مقدمه

آموزش تجربه‌ای است مبتنی‌بر یادگیری و به‌منظور ایجاد تغییرات نسبتاً پایدار در فرد، تا اورا قادر به انجام کار و بهبودبخشی توانایی‌ها، تغییر مهارت‌ها، دانش، نگرش، و رفتار اجتماعی نماید (Seyed Javadin, 2002). آموزش کارکنان یک پاسخ مطلوب برای چالش‌های پیچیده کسب و کار است. بهسازی مداوم کارکنان نقش مهمی را در توسعه عملکرد فردی و سازمانی دارااست (Vemic, 2007: 210 and 211).

در کتابخانه‌ها نیز «تغییرات سریع در دنیای اطلاعات و آموزش علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی نیاز برای یادگیری بیشتر را تقریباً بلافاصله پس از اتمام آموزش حرفه‌ای افزایش می‌دهد. برخی از صاحبنظران حرفه کتابداری و مسئولین آموزشی در کتابخانه‌ها این امر را به‌طور قطع نمی‌پذیرند. یعنی یادگیری بیشتر را برای متخصص‌های این حرفه به‌علت آموزش‌هایی که قبلا فراگرفته‌اند تا مدت زمانی ضروری نمی‌دانند. باید دانست تغییر ادراک کتابداران به‌منظور آگاه‌سازی آنان از آموزش حرفه‌ای مداوم و تمایل به انجام آن هدفی دایمی است.» (Woolls, 2005: 14). ماهیت پویای کتابخانه و کار اطلاع‌رسانی به تغییرات اساسی در نقش‌ها و مسئولیت‌های کتابداران و به دنبال آن به ایجاد بحث‌های قابل توجهی درمورد مهارت‌ها و دانش مورد نیاز جدید حرفه‌ای شده است (Fisher and Hallam and Partridge, 2005: 41). در یک کتابخانه با پیشرفته‌ترین فناوری‌ها و تجهیزات، درصورتی‌که کارکنان به‌درستی آموزش ندیده یا تمایلی به آموزش نداشته باشند، تجهیزات جنبهٔ تزئینی پیدا می‌کنند (Massis, 2003: 5). کتابخانه عمومی یکی از انواع کتابخانه‌هااست که برای انجام رسالت خود به‌وجه مطلوب باید این هدف را دنبال کند.

کتابخانه عمومی سازمانی است که از طریق جامعه، یا دولت‌های محلی، منطقه‌ای، ملی، یا به‌وسیلهٔ برخی دیگر از سازمان‌های جامعه تأسیس، پشتیبانی و تأمین مالی می‌شود. این کتابخانه دانش، اطلاعات و آثار تخیلی را از طریق طیف وسیعی از منابع و خدمات به‌طور مساوی در دسترس همه افراد جامعه صرف‌نظر از نژاد، ملیّت، سن، جنسیت، مذهب، زبان، معلولیت، وضعیت اقتصادی،اشتغال، و پیشرفت آموزشی قرار می‌دهد (IFLA UNESCO, 2001: 1). هدف اصلی کتابخانه عمومی ارائه منابع و خدمات از طریق رسانه‌های متنوع به‌منظور پاسخگویی به نیازهای افراد و گروه‌ها برای آموزش، اطلاع‌رسانی و توسعهٔ شخصی از جمله تفریح و سرگرمی است. آنها با ارائه دسترسی فردی به طیف وسیعی از دانش، اندیشه‌ها، و دیدگاه‌ها نقش مهمی را در توسعه و تداوم جامعه دموکراتیک ایفا می‌کنند (IFLA, 2010: 2). بنابراین، نیروی انسانی شاغل در این کتابخانه‌ها، به‌منظور انجام رسالت خود به مطلوب‌ترین وجه باید تخصص لازم را در زمینه کتابداری دارا باشند. در این راستا، آموزش ضمن‌خدمت کارکنان کتابخانه‌ها در

بهبود مهارت‌های حرفه‌ای آنان اهمیتی اساسی دارد. هسته مرکزی در توسعه شایستگی‌ها یک ابزار ارزشمند در تعیین انواع آموزش‌ها و مهارت‌های موردنیاز برای موقعیت‌های کتابخانه است (Massis, 2004: 16).

«آموزش مستلزم استفاده از برنامه‌های پیش‌بینی شده‌ای است که قبل از هرچیز، نیازسنجی آموزشی را ضروری می‌سازد.» (Fathi Vajargah, 2005: 4). نیازسنجی آموزشی فرایندی است برای جمع‌آوری داده‌ها به‌منظور تعیین نیازهای آموزشی، به‌گونه‌ای که به سازمان در جهت تحقق اهدافش کمک کند. اجرای نیازسنجی بنیان موفقیت یک برنامه آموزشی است (Brown, 2002: 569). از آنجا که نیروی انسانی کتابخانه‌های عمومی از نظر تخصص به دو دسته متخصص و غیرمتخصص تقسیم می‌شوند، فرایند نیازسنجی آموزشی به‌منظور برنامه‌ریزی دقیق‌تر برنامه‌های آموزشی امری ضروری است. «نیازسنجی در تعیین این‌که تا چه حد آموزش برای رفع یک نقص و یا بهبود عملکرد متناسب است، کمک می‌کند. درصورتی که افزایش دانش و مهارت‌های یک کارمند به رفع نقص کمکی نکند، آموزش روش مناسبی تلقی نمی‌شود.» (Barbazette, 2006: 4and5). بنابراین نیازسنجی آموزشی به‌منظور همگام‌سازی برنامه‌های آموزشی کتابداران با اهداف کتابخانه‌های عمومی امری ضروری است. تفاوت بین نیازهای آموزشی کتابداران متخصص و غیرمتخصص، نیازسنجی آموزشی را مشکل‌تر می‌سازد. مسئله به‌کارگیری کتابداران غیرمتخصص یکی از محدودیت‌هایی است که مدیران کتابخانه‌های عمومی برای رفع آن ناگزیر به تدارک برنامه‌های آموزشی برای آموزش مهارت‌های مورد نیاز این قشر از کتابداران هستند. روشن است که اگر این برنامه به‌درستی طراحی نشده باشد، موجب ابقای محدودیت و هدر رفتن منابع خواهد شد.

کارمندان غیرمتخصص کتابداری باید ضمن گذراندن دوره‌های لازم کتابداری یا دوره‌های آموزشی دیگر، تعالیم لازم را فراگیرند (Taavoni; Soltani; Hariri and Mehrdad, 2011). اگرچه تاکنون پژوهش‌هایی به‌منظور مطالعه نیازهای آموزشی کتابداران در جهت برنامه‌ریزی دقیق‌تر برنامه‌های آموزشی این قشر انجام شده است (Mazinani, 2000; Moarefzade and Saney Dehkordi, 2006; Entezarian, 2010; Nikkar and Farzin, 2000; Rajabbaigy and associate, 2008; Moarefzade, Kamaie and CHraghi 2012; Zeinali Kermani and Fadayi, 2012, Chopra, 2001). در این پژوهش‌ها کمتر به تفکیک نیازهای آموزشی کتابداران متخصص و غیر متخصص به عنوان دو گروه مستقل، توجه شده است. به منظور اثربخشی بیشتر برنامه‌های آموزشی، ضروری است تفاوت نیازهای آموزشی کتابداران متخصص و غیرمتخصص بررسی و در برنامه‌ریزی‌های آموزشی برای این گروه از منابع

انسانی، لحاظ شود. دراین پژوهش نیازهای آموزشی کتابداران به تفکیک دو گروه متخصص و غیر متخصص مورد مطالعه و مقایسه قرار گرفت. نقش تجربه به‌عنوان یک عامل تأثیرگذار بر مهارت‌های حرفه‌ای این قشر نیز بررسی شد.

پیشینه پژوهش

تحقیق شهرزادی و مجیری (2011) نشان داد که اولویت‌های آموزشی کتابداران متخصص به ترتیب مرجع شناسی، اطلاع‌رسانی و مجموعه‌سازی و اولویت‌های کتابداران غیرمتخصص به ترتیب اطلاع‌رسانی، مرجع‌شناسی و مجموعه‌سازی بیان شده است. همچنین به‌طورکلی کتابداران غیرمتخصص نسبت به کتابداران متخصص احساس نیاز کمتری به برگزاری دوره‌های آموزش ضمن‌خدمت داشته‌اند. تفاوت این پژوهش با پژوهش حاضر در تعداد مولفه‌های نیازسنجی آموزشی و جامعه پژوهش می‌باشد. در پژوهش حاضر علاوه بر مهارت‌های مرجع‌شناسی و مجموعه‌سازی، مهارت‌های سازماندهی، فناوری اطلاعات و سواد اطلاعاتی نیز بین کتابداران متخصص و غیرمتخصص در کتابخانه‌های عمومی مقایسه شده است.

برجیان و خسروی (2012) در بررسی میزان انطباق سواد اطلاعاتی کتابداران در کتابخانه ملی ایران با استاندارد (ACRL) آن را کمتر از حدّ مطلوب بیان کرده‌اند و در مجموع کتابداران متخصص در مقایسه با کتابداران غیرمتخصص، موفقیت نسبی در این امر داشته‌اند.

یافته‌های پژوهش‌های انجام‌شده در کتابخانه‌های دانشگاهی نشان می‌دهد، کتابداران بیشترین دوره‌های آموزشی موردنیاز خود را فناوری‌های نوین اطلاعاتی و مبانی رایانه ازجمله فهرست‌های وب، اینترنت، موتورهای کاوش و توانایی جستجو در آن‌ها، و مجلات الکترونیکی بیان کرده‌اند. همچنین در پژوهش دیگری نیز کتابداران مهم‌ترین نیاز آموزشی خود را سواد رایانه‌ای و آشنا نبودن با پایگاه‌های اطلاعاتی تشخیص داده‌اند (Mazinani, 1998; Moarefzade, 2006; Entezarian, 2010; Nikkar and Farzin, 2000) نتایج پژوهش‌های دیگر در کتابخانه‌های عمومی نیز لزوم آموزش در بخش‌های مرجع، سازماندهی، خدمات بزرگ‌سالان و کودکان و کتاب‌های کمک‌درسی (Moarefzade, Kamaie and Chraghi, 2012; Zeinali Kermani and Fadayi, 2012) و تحولات فناوری اطلاعات و ارتباطات را به‌عنوان مهم‌ترین زمینه در کسب مهارت‌های جدید کتابداران تأیید می‌کنند (Rajabbaigy and associate, 2008; Moarefzade, Kamaie and CHraghi, 2012; Zeinali Kermani and Fadayi, 2012).

چوپرا[1] (2001) مهارت‌های مورد نیاز آموزش کتابداران را فناوری اطلاعات، مبانی نرم‌افزار و سخت‌افزار، خودکارسازی کتابخانه، فناوری بارکد، ایجاد منابع الکترونیکی، توسعه و طراحی وب، فهرست‌نویسی منابع الکترونیکی، پایگاه‌ها و بانک‌های اطلاعاتی، و جستجوی پیوسته متون ذکر می‌کند.

محمود و اجمال‌خان (2007) نیازهای مهارتی متخصصان کتابداری را توانایی مدیریت، خدمات فنی، خدمات مرجع و اطلاع‌رسانی، فن‌آوری اطلاعات، و مهارت‌های ارتباط عمومی ارزیابی کرده‌اند. همچنین استارک (Stark, 1986) در بررسی نیازهای آموزشی و دیدگاه‌های کارکنان کتابخانه‌های عمومی روستایی به این نتیجه رسید که اکثر کارکنان برای ارتقا مهارت‌های شغلی خود در کتابخانه علاقه‌مند به آموزش‌های مداوم به شیوه برگزاری کارگاه‌های آموزشی در نیمی از روز و صبح‌ها هستند.

مرور پیشینه نشان داد که تاکنون در زمینه نیازسنجی آموزشی کتابداران پژوهش‌های نسبتاً قابل توجهی انجام شده است که در آنها بررسی نیازهای آموزشی کتابداران متخصص و غیرمتخصص و مقایسه آنها به‌ویژه در کتابخانه‌های عمومی کمتر مورد توجه بوده است. درنتیجه این مسئله حلقهٔ مفقوده مهمی برای توسعه شایستگی‌های کتابداران به کمک آموزش است که در این پژوهش چنین هدفی در قالب پرسش‌های زیر دنبال شده است.

پرسش‌های پژوهش

۱. کتابداران متخصص و غیرمتخصص کتابخانه‌های عمومی مشهد چه نیازهای آموزشی دارند؟

۲. اولویت‌های آموزشی کتابداران متخصص و غیرمتخصص کتابخانه‌های عمومی مشهد چیست؟

۳. آیا بین نیازهای آموزشی کتابداران متخصص و غیرمتخصص کتابخانه‌های عمومی مشهد تفاوت وجود دارد؟

۴. آیا بین نیازهای آموزشی کتابداران متخصص و غیرمتخصص کتابخانه‌های عمومی مشهد برحسب سابقه کار آنان تفاوت وجود دارد؟

روش‌شناسی پژوهش و گردآوری اطلاعات

پژوهش حاضر کاربردی و از نوع توصیفی پیمایشی است. در این پژوهش با تقسیم مهارت‌های حرفه‌ای مورد نیاز کتابداران در ۵ حیطه شامل مجموعه‌سازی، سازماندهی، خدمات مرجع، فناوری اطلاعات، و سواد اطلاعاتی به بررسی نیازهای آموزشی جامعه موردنظر پرداخته شد. مبنای این تقسیم‌بندی

1 .Chopra

کارکردهای کتابداری یعنی مهارت‌های ضروری هر کتابدار شاغل است و با مشورت اساتید رشته کتابداری در دانشگاه فردوسی مشهد، مهارت‌های سواد اطلاعاتی و فناوری اطلاعات نیز به آن افزوده شد.

جامعهٔ پژوهش را همه کتابداران شاغل در کتابخانه‌های عمومی مشهد در سال ۱۳۹۲ تشکیل می‌دادند. این افراد در ۴۲ کتابخانه عمومی شامل ۲۳ کتابخانه وابسته به نهاد کتابخانه‌های عمومی مشهد و ۱۹ کتابخانه وابسته به سازمان آستان قدس رضوی، درحال خدمت بودند. جزئیات تعداد کتابداران در این کتابخانه‌ها در جدول ۱ ارائه‌شده است. برای تعیین حجم نمونه از جدول نمونه‌گیری مورگان استفاده و ۱۴۰ نفر به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. برای انتخاب نمونه از جامعهٔ آماری نیز از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای استفاده شد. لذا از میان ۴۲ کتابخانه عمومی، تعداد ۲۶ کتابخانه به‌عنوان خوشه‌های مدّنظر انتخاب شد که از این تعداد ۱۵ کتابخانه وابسته به نهاد کتابخانه‌های عمومی و ۱۱ کتابخانه وابسته به سازمان آستان قدس رضوی بودند که پس از توزیع پرسشنامه‌ها، ۱۴۰ مورد (۱۰۰ درصد) جمع‌آوری و تجزیه‌وتحلیل شد.

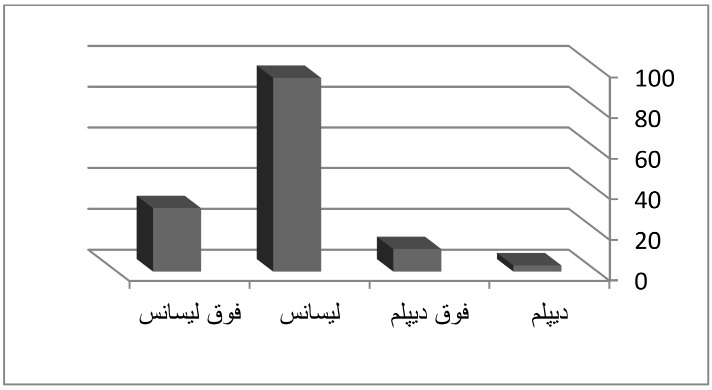
جدول ۱ . جامعه آماری کتابداران کتابخانه‌های عمومی مشهد

کتابخانه‌های عمومی	تعداد کتابخانه‌ها	تعداد کتابداران	کتابخانه‌های مورد پژوهش	کتابداران مورد پژوهش
وابسته به نهاد کتابخانه‌های عمومی	۲۳	۶۵	۱۵	درمجموع ۱۴۰ نفر
وابسته به سازمان آستان قدس رضوی	۱۹	۱۶۷	۱۱	
تعداد کل	۴۲	۲۳۲	۲۶	

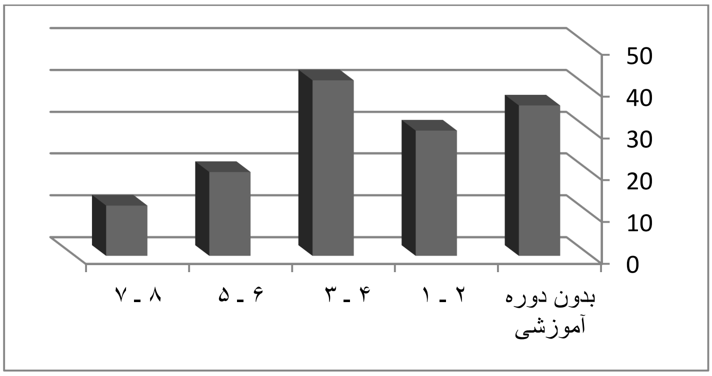
ابزار مورد استفاده پرسشنامهٔ محقق‌ساخته با ۵۷ گویه بود که گویه‌های ۱تا۱۱ مهارت‌های مجموعه‌سازی، ۱۲تا۲۴ سازماندهی، ۲۵تا۳۸ خدمات مرجع، ۳۹تا۴۵ فناوری اطلاعات، و ۴۶تا۵۷ سواداطلاعاتی را سنجیدند. برای ارزیابی گویه‌های آن از مقیاس پنج امتیازی لیکرت (از خیلی‌کم تا خیلی‌زیاد) استفاده شد. به‌منظور سنجش روایی پرسشنامه از نظرات شش نفر از صاحب‌نظران (چهار نفر با مدرک دکتری کتابداری و اطلاع‌رسانی و یک نفر متخصص مدیریت آموزشی با مدرک دکتری که همگی عضو هیئت علمی دانشگاه فردوسی مشهد بودند و ۱ نفر از دانشجویان دکتری کتابداری و اطلاع‌رسانی) استفاده و نظرات ایشان اعمال شد. برای تعیین پایایی پرسشنامه در میان نمونهٔ سی نفری از جامعهٔ اصلی با انتخاب تصادفی توزیع و ضریب آلفای کرونباخ در مورد آنها ۰/۹۷ محاسبه شد که پایایی قابل قبول را نشان داد.

یافته‌های پژوهش

کتابداران کتابخانه‌های عمومی مشهد ازنظر میزان تحصیلات در ۱۴۰ نمونهٔ مورد بررسی در چهار سطح دیپلم، فوق‌دیپلم، لیسانس و فوق‌لیسانس قرار می‌گیرند که از این تعداد کتابداران با تحصیلات لیسانس با ۹۵ نفر (۶۷/۹ درصد) بالاترین فراوانی و کتابداران با تحصیلات دیپلم با ۳ نفر (۲/۱ درصد) کمترین فراوانی را داشتند. ازنظر تعداد دوره‌های آموزشی نیز افرادی که سه تا چهار دوره آموزشی گذرانده‌اند با ۴۲ نفر (۳۰ درصد) بالاترین فراوانی و افرادی که هفت تا هشت دوره آموزشی را گذرانده‌اند با ۱۲ نفر (۸/۶ درصد) دارای کمترین فراوانی هستند.

نمودار ۱. توزیع فراوانی سطح تحصیلات کتابداران کتابخانه‌های عمومی مشهد

نمودار ۲. توزیع فراوانی تعداد دوره‌های آموزشی گذرانده توسط کتابداران کتابخانه‌های عمومی مشهد

پرسش اول: کتابداران متخصص و غیرمتخصص کتابخانه‌های عمومی مشهد چه نیازهای آموزشی دارند؟

ابتدا از آمار توصیفی برای تحلیل داده‌ها استفاده شد. وضعیت متغیرهای پژوهش به شرح زیر است.

جدول ۲. آمار توصیفی زیرمؤلفه‌ها

نیازهای آموزشی	کتابداران متخصص			کتابداران غیرمتخصص		
	میانگین برحسب تعداد گویه	میانگین	انحراف معیار	میانگین برحسب تعداد گویه	میانگین	انحراف معیار
مرجع شناسی و ارائه خدمات	۳,۵۱	۴۹,۱۴	۱,۰۱	۳,۳۴	۲۳,۴۳	۵,۹۴
فناوری اطلاعات	۳,۴۵	۲۴,۲۰	۵,۳۱	۳,۲۸	۴۶,۰۳	۱,۰۶
سازماندهی	۳,۳۲	۴۳,۱۹	۱,۰۴	۳,۰۹	۳۷,۱۶	۸,۳۴
مهارت‌های سواد اطلاعاتی	۳,۲۵	۳۹,۰۳	۹,۶۷	۳,۰۶	۳۳,۷۰	۸,۷۲
مجموعه‌سازی	۳,۱۹	۳۵,۱۴	۸,۱۷	۲,۹۶	۳۸,۵۰	۱,۰۳
امتیاز کل نیازسنجی آموزشی	۳,۳۴	۳۸,۱۴	۳,۸۹	۳,۱۳	۳۵,۷۶	۳,۷۰

در جدول ۲ به‌منظور مقایسه زیرمؤلفه‌های نیازسنجی آموزشی در شرایط یکسان، میانگین زیرمؤلفه‌ها بر حسب تعداد گویه‌های هر یک از آن‌ها محاسبه شد. یعنی در مورد مؤلفه‌های مورد سنجشی که از نظر تعداد زیر مؤلفه‌ها (سؤالات پرسشنامه) یکسان نیستند، مقایسه میانگین‌ها در شرایط یکسان و با دقت بیشتری صورت گیرد. داده‌های جدول ۲ گویای این است که از دیدگاه کتابداران متخصص نیاز مرجع‌شناسی و ارائه خدمات دارای بالاترین میانگین، که آموزش بیشتر و مجموعه‌سازی دارای پایین‌ترین میانگین است، که آموزش کمتری را می‌طلبد. همچنین از دیدگاه کتابداران غیرمتخصص نیاز فناوری اطلاعات دارای بالاترین میانگین، که آموزش بیشتر و سازماندهی دارای پایین‌ترین میانگین، که آموزش کمتری را می‌طلبد، است. میانگین کل نیازسنجی آموزشی کتابداران متخصص (۳,۳۴) نیز از میانگین کل نیازسنجی آموزشی کتابداران غیر متخصص (۳,۱۳) در کتابخانه های عمومی شهر مشهد در سطح بالاتری قرار دارد.

پرسش دوم: اولویت‌های آموزشی کتابداران متخصص و غیرمتخصص کتابخانه‌های عمومی مشهد چیست؟

برای مشخص شدن تفاوت معنی‌دار بین میانگین مؤلفه‌های پنج‌گانه نیازسنجی آموزشی کتابداران

متخصص و غیرمتخصص از آزمون اندازه‌های مکرر[1] استفاده شد. آزمون کرویت ماچلی معنی‌داری شد شرط برابری واریانس‌ها در متغیرهای وابسته برقرار نیست. به عبارتی روشن‌تر، باید به تصحیح درجه آزادی اقدام کرد و اپسیلون هانیه فلدت گزارش شود.

جدول ۳. آزمون‌های اثرات درون گروهی

منبع		نوع مجموع مجذورات	df	جذر میانگین	F	معنی‌داری
عامل ۱	Huynh- Feldt	۷٫۸۳۹	۳٫۷۷۰	۲٫۰۷۹	۱۲٫۴۴۹	۰٫۰۰۰
خطا(عامل ۱)	Huynh-Feldt	۶۸٫۰۰۷	۴۰۷٫۱۹۵	۰٫۱۶۷		

در جدول ۳ آزمون هانیه-فلدت معنی‌دار شد که به معنای صحت درجات آزادی و ارتباط بین آن‌ها و تفاوت اثر درون‌گروهی نیازهای آموزشی کتابدارن متخصص کتابخانه‌های عمومی شهر مشهد است.

جدول ۴. آزمون‌های تقابل درون گروهی

منبع عامل ۱		نوع مجموع مجذورات	df	جذر میانگین	F	معنی‌داری
عامل ۱	Linear	۷٫۶۴۴	۱	۷٫۶۴۴	۵۴٫۹۶۸	۰/۰۰۰
خطا(عامل ۱)	Linear	۱۵٫۰۲۰	۱۰۹	۰٫۱۳۹		

جدول ۴ نیز نشان از معنی‌دار شدن تقابل درونی نیازهای آموزشی کتابدارن متخصص دارد.

جدول ۵. آزمون‌های اثرات بین گروهی

منبع	نوع مجموع مجذورات	df	جذر میانگین	F	معنی‌داری
عرض	۶۱۰۲٫۰۴۴	۱	۶۱۰۲٫۰۴۴	۲٫۵۹۲E^3	۰٫۰۰۰
خطا	۲۵۴٫۲۸۰	۱۰۹	۲٫۳۵۴		

جدول ۵ نشان از معنی‌داری اثرات بین نیازهای آموزشی کتابدارن متخصص دارد. منظور از اثرات، نتایج اثرات بین آزمودنی‌ها از لحاظ میانگین نمره‌های نیازهای آموزشی است. نظرات کتابداران در مورد نیازهای آموزشی خود، یکسان نبوده و در مقایسه‌های درون و بین گروه‌ها تفاوت معنی‌داری دارد.

تفاوت نیاز آموزشی مرجع‌شناسی و ارائه خدمات با فناوری اطلاعات ($p=0.001$)؛ با مهارت‌های سواد اطلاعاتی ($p=0.000$)؛ و با مجموعه‌سازی ($p=0.000$)؛ است که در سطح معنی‌داری $\propto \leq 0.05$، نشان از معنی‌داری اختلاف بین آنها دارد و تنها تفاوت بین مرجع‌شناسی و ارائه خدمات با سازماندهی معنی‌دار نشده است. تفاوت نیاز آموزشی فناوری اطلاعات با سازماندهی ($p=0.009$)؛ با مهارت‌های سواد اطلاعاتی

1. Repeated Measures

(p=0.000)؛ و با مجموعه‌سازی (p=0.000)؛ است که در سطح معنی‌داری 0.05≥∝، نشان از معنی‌داری اختلاف بین آنها دارد. تفاوت نیاز آموزشی سازماندهی با مجموعه‌سازی (p=0.044)؛ است که در سطح معنی‌داری 0.05≥∝، نشان از معنی‌داری تفاوت بین آن‌ها دارد و تفاوت بین سازماندهی با مهارت‌های سواد اطلاعاتی (p=0.223) است که در سطح معنی‌داری 0.05≥∝ معنی‌دار نشده است. تفاوت نیاز آموزشی سواد اطلاعاتی با مجموعه‌سازی (p=0.343)؛ است که اختلاف بین آنها معنی‌دار نشده است.

بنابراین اولویت‌های آموزشی کتابداران متخصص کتابخانه‌های عمومی شهر مشهد با توجه به میزان میانگین آنها و تفاوت معنی‌دار بین آنها در مرحله اول، به ترتیب مرجع‌شناسی و ارائه خدمات و فناوری اطلاعات بوده و سپس، به ترتیب سازماندهی، مهارت‌های سواد اطلاعاتی و مجموعه‌سازی است.

در رابطه با کتابداران غیرمتخصص، از طریق آزمون اندازه‌های مکرر، اولویت‌های آموزشی به شرح زیر است. درضمن به‌منظور اندازه‌گیری شرط برابری واریانس‌ها در متغیرهای وابسته، آزمون کرویت ماچلی معنی‌داری نشد. به عبارتی، نیازی به تصحیح درجه آزادی نیست و انجام تحلیل امکان‌پذیر است.

جدول ۶. آزمون‌های اثرات درون گروهی

منبع		نوع مجموع مجذورات	df	جذر میانگین	F	معنی‌داری
عامل ۱	Sphericity Assumed	۳,۱۱۶	۴	۰,۷۹۹	۳,۴۷۲	۰,۰۱۰
	Greenhouse-Geisser	۳,۱۱۶	۳,۴۱۲	۰,۹۱۳	۳,۴۷۲	۰,۰۱۵
خطا(عامل ۱)	Sphericity Assumed	۲۶,۰۲۶	۱۱۶	۰,۲۲۴		
	Greenhouse-Geisser	۲۶,۰۲۶	۹۸,۹۳۹	۰,۲۶۳		

در جدول ۶ آزمون‌های اثرات درون‌گروهی معنی‌دار شده است که به معنای تفاوت اثر درون‌گروهی نیازهای آموزشی کتابدارن غیرمتخصص کتابخانه‌های عمومی شهر مشهد است.

جدول ۷. آزمون‌های تقابل درون گروهی

منبع عامل ۱		نوع مجموع مجذورات	df	جذر میانگین	F	معنی‌داری
عامل ۱	Linear	۰,۶۲۰	۱	۰,۶۲۰	۳,۴۸۳	۰,۰۷۲
خطا(عامل ۱)	Linear	۵,۱۶۲	۲۹	۰,۱۷۸		

جدول ۷ نشان از معنی‌دار شدن تقابل درونی نیازهای آموزشی کتابدارن غیرمتخصص دارد.

جدول ۸. آزمون‌های اثرات بین گروهی

منبع	نوع III مجموع مجذورات	df	جذر میانگین	F	معنی‌داری
عرض	۱۴۸۹,۹۰۸	۱	۱۴۸۹,۹۰۸	۶۹۳,۹۹۳	۰,۰۰۰
خطا	۶۲,۲۵۹	۲۹	۲,۱۴۷		

جدول ۸ نشان از معنی‌دار شدن اثرات بین گروهی نیازهای آموزشی کتابدارن غیرمتخصص دارد. نظرات کتابدارن غیرمتخصص در مورد نیازهای آموزشی خود، یکسان نبوده و در درون و بین نیازهای آموزشی تفاوت معنی‌داری دارد.

تفاوت نیاز آموزشی فناوری اطلاعات با مهارت‌های سواد اطلاعاتی (*p=0.032*)؛ و با سازماندهی (p=0.005) است که در سطح معنی‌داری *0.05*≥∝، نشان از معنی‌داری اختلاف بین آنها دارد ولی تفاوت بین فناوری اطلاعات با مرجع‌شناسی و ارائه خدمات و مجموعه‌سازی معنی‌دار نشده است. تفاوت نیاز آموزشی در بعد مرجع‌شناسی و ارائه خدمات با سازماندهی (p=0.021) است که در سطح معنی‌داری ∝ 0.05≥، نشان از معنی‌داری اختلاف بین آنها دارد. ولی تفاوت بین مرجع‌شناسی و ارائه خدمات با مهارت‌های سواد اطلاعاتی و مجموعه‌سازی معنی‌دار نشده است. تفاوت نیاز آموزشی مهارت‌های سواد اطلاعاتی با مجموعه‌سازی (p=0.802) و با سازماندهی (p=0.242) است که در سطح معنی‌داری 0.05≥∝، نشان از معنی‌داری اختلاف بین آنها نیست. تفاوت نیاز آموزشی در بعد مجموعه‌سازی با سازماندهی (p=0.355) است که در سطح معنی‌داری 0.05≥∝، اختلاف بین آنها معنی‌دار نشده است.

بنابراین اولویت‌های آموزشی کتابداران غیرمتخصص کتابخانه‌های عمومی مشهد با توجه به میزان میانگین و تفاوت معنی‌دار بین آنها ابتدا، فناوری اطلاعات و در مرحله دوم، به ترتیب مرجع‌شناسی و ارائه خدمات، مهارت‌های سواد اطلاعاتی و مجموعه‌سازی و نهایت در مرحله سوم، سازماندهی است.

پرسش سوم: آیا بین نیازهای آموزشی کتابداران متخصص و غیرمتخصص کتابخانه‌های عمومی مشهد تفاوت وجود دارد؟

به‌منظور پاسخ به پرسش ۳، با توجه به بیشتر بودن تعداد اعضای هر گروه از سی نفر، از آزمون تحلیل واریانس چندگانه[1] استفاده شد.

1. MANOVA

جدول ۹. آزمون‌های اثرات بین گروهی

منبع	متغیر وابسته	نوع مجموع مجذورات	df	جذر میانگین	F	معنی‌داری
سمت	نیازهای آموزشی	۳۳۳۴,۵۵۱	۱	۳۳۳۴,۵۵۱	۲,۲۴۴	۰,۱۳۶
	مجموعه‌سازی	۰,۴۰۷	۱	۰,۴۰۷	۰,۷۱۷	۰,۳۹۹
	سازماندهی	۳,۰۶۹	۱	۳,۰۶۹	۴,۷۳۶	۰,۰۳۱
	مرجع‌شناسی	۱,۱۶۵	۱	۱,۱۶۵	۲,۱۶۲	۰,۱۴۴
	فناوری اطلاعات	۰,۲۸۹	۱	۰,۲۸۹	۰,۴۷۷	۰,۴۹۱
	سواد اطلاعاتی	۰,۵۷۲	۱	۰,۵۷۲	۰,۹۳۱	۰,۳۳۶
خطا	نیازهای آموزشی	۲۰۵۰۳۳۵,۹۸۵	۱۳۸	۱۴۸۵,۷۶۸		
	مجموعه‌سازی	۷۸,۳۸۰	۱۳۸	۰,۵۶۸		
	سازماندهی	۸۹,۴۳۵	۱۳۸	۰,۶۴۸		
	مرجع‌شناسی	۷۴,۳۵۰	۱۳۸	۰,۵۳۹		
	فناوری اطلاعات	۸۳,۷۸۷	۱۳۸	۰,۶۰۷		
	سواد اطلاعاتی	۸۴,۸۳۳	۱۳۸	۰,۶۰۱۵		
کل تصحیح‌شده	نیازهای آموزشی	۲۰۸۳۷۰,۵۳۶	۱۳۹			
	مجموعه‌سازی	۷۸,۷۸۷	۱۳۹			
	سازماندهی	۹۲,۵۰۴	۱۳۹			
	مرجع‌شناسی	۷۵,۵۱۵	۱۳۹			
	فناوری اطلاعات	۸۴,۰۷۶	۱۳۹			
	سواد اطلاعاتی	۸۵,۴۰۶	۱۳۹			

همان‌گونه که در جدول ۹ مشاهده می‌شود تفاوت میانگین بین دو گروه کتابداران متخصص و غیرمتخصص کتابخانه‌های عمومی مشهد، برای نیازهای آموزشی (F=2.244, p=0.136)؛ برای مجموعه‌سازی(F=0.717, p=0.399)؛ سازماندهی (F=4.736, p=0.031)؛ برای مرجع‌شناسی و ارائه خدمات (F=2.162, p=0.144)؛ برای فناوری اطلاعات (F=0.477, p=0.491)؛ و برای مهارت‌های سواد اطلاعاتی (F=0.931, p=0.336)؛ است؛ لذا در سطح معنی‌داری $\alpha \leq 0.05$، تفاوت معنی‌داری بین میانگین نیازهای آموزشی، مجموعه‌سازی، مرجع‌شناسی و ارائه خدمات، فناوری اطلاعات، مهارت‌های سواد اطلاعاتی دو گروه کتابداران متخصص و غیرمتخصص کتابخانه‌های عمومی مشهد مشاهده نشده و فقط

تفاوت معنی‌دار بین میانگین سازماندهی دو گروه مشاهده می‌شود. بنابراین باید توجه داشت که کتابداران متخصص نیاز بیشتری به آموزش در حیطه سازماندهی نسبت به کتابداران غیرمتخصص دارند.

پرسش چهارم: آیا بین نیازهای آموزشی کتابداران متخصص و غیرمتخصص کتابخانه‌های عمومی مشهد برحسب سابقه کار آنان تفاوت وجود دارد؟

برای تعیین معنی‌داری تفاوت میزان نیازهای آموزشی و ابعاد آن، در دو گروه کتابداران متخصص و غیرمتخصص برحسب سابقه کار، با توجه به عدم رعایت پیش‌فرض‌های لازم (کمتر بودن تعداد گروه‌ها از سی نفر، عدم نرمال بودن توزیع داده‌ها برحسب آزمون کالموگرو اسمیرنو، عدم برابری واریانس‌ها برحسب آزمون لوین و عدم برابری کوواریانس‌ها برحسب آزمون ام‌باکس) به‌جای استفاده از آزمون پارامتریک تحلیل واریانس چندگانه، از آزمون ناپارامتریک میانه استفاده شد.

جدول ۱۰. مقایسه نیازهای آموزشی کتابدارن متخصص برپایه سابقه کار آنها

	نیازهای آموزشی	مجموعه‌سازی	سازماندهی	مرجع‌شناسی	فناوری اطلاعات	سواد اطلاعاتی
تعداد	۱۱۰	۱۱۰	۱۱۰	۱۱۰	۱۱۰	۱۱۰
میانه	۱۹۳	۳,۱۸۱	۳,۳۰۷	۳,۴۲۸	۳,۴۲۸	۳,۲۵۰
کا اسکور	۰,۲۶۳	۰,۷۱۴	۱,۵۱۸	۱,۲۵۱	۱,۶۳۳	۳,۶۶۶
df	۴	۴	۴	۴	۴	۴
معنی‌داری	۰,۹۹۲	۰,۹۵۰	۰,۸۲۳	۰,۸۷۰	۰,۸۰۳	۰,۴۵۳

برپایه جدول ۱۰، با توجه به میانه محاسبه شده برای هر یک از متغیرها، برحسب سابقه کار کتابداران متخصص، تفاوت نمره‌های نیازهای آموزشی (X^2=0.263, df=4, p=0.992)؛ تفاوت نمره‌های مجموعه‌سازی (X^2=0.714, df=4, p=0.950)؛ تفاوت نمره‌های سازماندهی (X^2=1.518, df=4, p=0.823)؛ تفاوت نمره‌های مرجع‌شناسی و ارائه خدمات (X^2=1.251, df=4, p=0.870)؛ تفاوت نمره‌های فناوری اطلاعات (X^2=1.633, df=4, p=0.803)؛ تفاوت نمره‌های مهارت سواد اطلاعاتی (X^2=3.666, df=4, p=0.453)؛ است؛ لذا در سطح معنی‌داری $\alpha \leq 0.05$، تفاوت معنی‌داری بین نمره نیازهای آموزشی کتابداران متخصص و ابعاد آن برحسب سابقه کار این افراد مشاهده نمی‌شود. در نتیجه می‌توان گفت بین نیازهای آموزشی کتابداران متخصص کتابخانه‌های عمومی مشهد و ابعاد آن برحسب سابقه کار آنها تفاوت معنی‌داری وجود ندارد.

جدول ۱۱. مقایسه نیازهای آموزشی کتابدارن غیرمتخصص برپایه سابقه کار آنها

	نیازهای آموزشی	مجموعه‌سازی	سازماندهی	مرجع‌شناسی	فناوری اطلاعات	سواد اطلاعاتی
تعداد	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰
میانه	۱,۷۵۰۰E2	۳,۰۴۵	۳	۳,۱۷۸	۳,۲۱۴	۳
کا اسکور	۴,۰۱۹	۳,۴۱۰	۰,۷۴۶	۸,۳۰۵	۶,۴۷۶	۴,۰۱۹
df	۳	۳	۳	۳	۳	۳
معنی‌داری	۰,۲۵۹	۰,۳۳۳	۰,۸۶۲	۰,۰۴۰	۰,۰۹۱	۰,۲۵۹

برپایه جدول ۱۱، با توجه به میانه محاسبه شده برای هر یک از متغیرها، برحسب سابقه کار کتابداران متخصص، تفاوت نمره‌های نیازهای آموزشی (X^2=4.019, df=3, p=0.259)؛ تفاوت نمره‌های مجموعه‌سازی (X^2=3.410, df=3, p=0.333)؛ تفاوت نمره‌های سازماندهی (X^2=0.746, df=3, p=0.862)؛ تفاوت نمره‌های مرجع‌شناسی و ارائه خدمات (X^2=8.305, df=3, p=0.040)؛ تفاوت نمره‌های فناوری اطلاعات (X^2=6.476, df=3, p=0.091)؛ تفاوت نمره‌های مهارت سواد اطلاعاتی (X^2=4.019, df=3, p=0.259)؛ است؛ لذا در سطح معنی‌داری $0.05\leq\alpha$، تفاوت معنی‌داری بین نمره نیازهای آموزشی کتابداران غیرمتخصص و ابعاد آن، به جز در نیاز آموزشی مرجع شناسی و ارائه خدمات برحسب سابقه کار این افراد مشاهده نشد. درنتیجه بین نیاز آموزشی مرجع‌شناسی و ارائه خدمات کتابداران غیرمتخصص برحسب سابقه کار آنها تفاوت معنی‌داری وجود دارد؛ اما بین سایر نیازهای آموزشی آنها برحسب سابقه کار آنها تفاوت معنی‌داری وجود ندارد.

نتیجه

در این مقاله نیازهای آموزشی کتابداران به تفکیک دو گروه متخصص و غیرمتخصص در کتابخانه‌های عمومی مشهد مورد بررسی قرار گرفت. بررسی تمامی کتابداران نشان داد: میزان تحصیلات آنها در چهار سطح به‌ترتیب نزولی لیسانس، فوق‌لیسانس، فوق‌دیپلم و دیپلم قرار دارد. همچنین اکثر آنها بین سه‌تاچهار دوره آموزشی دیده‌اند و پس از آن به‌ترتیب افراد هیچ‌گونه دوره‌ای را نگذرانده، بین یک‌تادو دوره، پنج‌تاشش دوره و کمترین تعداد بین هفت‌تاهشت دوره آموزشی را طی کرده‌اند.

در مورد نیازسنجی آموزشی کتابداران یافته‌ها نشان داد که میانگین کل نیازسنجی آموزشی کتابداران متخصص (۳,۳۴) نسبت به میانگین کل نیازسنجی آموزشی کتابداران غیرمتخصص (۳,۱۳) در کتابخانه‌های عمومی مشهد در سطح بالاتری قرار دارد. از دیدگاه کتابداران متخصص نیاز مرجع‌شناسی و

ارائه خدمات دارای بیشترین میانگین، که آموزش بیشتری را می‌طلبد و مجموعه‌سازی دارای کم‌ترین میانگین است، که آموزش به‌نسبت کمتری را می‌طلبد. این نتایج، یافته‌های پژوهش شهرزادی و مجیری (۱۳۸۹) را تأیید می‌کند. همچنین از دیدگاه کتابداران غیرمتخصص نیاز فناوری اطلاعات دارای بیشترین میانگین، که آموزش بیشتری را می‌طلبد که این مورد با نتایج پژوهش‌های معرف‌زاده، ۱۳۹۱؛ زینلی کرمانی و فدایی، ۱۳۹۱؛ مزینانی، ۱۳۷۷؛ معرف‌زاده ۱۳۸۵؛ انتظاریان، ۱۳۸۸ و نیک‌کار، ۱۳۷۹، درباره همه کتابداران هم‌راستا است و سازماندهی دارای کم‌ترین میانگین است، که آموزش به‌نسبت کمتری را می‌طلبد.

یافته‌ها نشان داد که اولویت‌های آموزشی کتابداران متخصص کتابخانه‌های عمومی شهر مشهد، به‌ترتیب مرجع‌شناسی و ارائه خدمات، فناوری اطلاعات، سازماندهی، مهارت‌های سواد اطلاعاتی و مجموعه‌سازی است. همچنین اولویت‌های آموزشی کتابداران غیرمتخصص نیز به ترتیب فناوری اطلاعات، مرجع‌شناسی و ارائه خدمات، مهارت‌های سواد اطلاعاتی، مجموعه‌سازی و سازماندهی است.

در مورد تفاوت میان نیازهای آموزشی کتابداران متخصص و غیرمتخصص می‌توان گفت تفاوت معنی‌داری بین میانگین نیازهای آموزشی دو گروه در مؤلفه‌های مختلف مشاهده نمی‌شود؛ و تنها نیاز کتابداران متخصص به آموزش در حیطۀ سازماندهی نسبت به کتابداران غیرمتخصص در سطح بیشتری بوده است. دست‌اندرکاران برنامه‌های آموزشی به‌طور قطع باید به ریشه‌یابی در مورد این مسئله بپردازند.

انتظار می‌رود در این دسته از پژوهش‌ها، افراد متخصص نسبت به غیرمتخصص‌ها نیازهای آموزشی کمتری داشته باشند. تمام پژوهشگران و متخصصین روش تحقیق اذعان دارند که چنانچه پژوهشی به روش علمی صورت گرفته باشد، نتایج پژوهش هرچه باشد مورد پذیرش است. در این پژوهش، از قبل فرضیه‌ای مبنی بر اینکه "کتابداران متخصص نسبت به کتابداران غیرمتخصص نیازهای آموزشی کمتری دارند" بیان نشد زیرا نباید از قبل برپایه دلایل منطقی نتایج پژوهش را بدیهی دانست. لذا، نتایج این پژوهش ضرورت تجدیدنظر در برنامه درسی رشته کتابداری و به‌تبع آن گنجاندن آموزش‌های جدید حرفه‌ای، متناسب با نقش‌های جدید کتابداران در کتابخانه‌ها و افزایش آموزش‌های کاربردی را خاطرنشان می‌سازد. چنانچه نتایج پژوهش مبنایی برای انجام پژوهش‌های آتی در راستای بررسی چرایی آن قرار گیرد، برای انجام اقدامات اصلاحی کمک بیشتری خواهد شد.

در بحث تعیین نقش سابقه در نیازهای آموزشی کتابداران، یافته‌ها نشان داد بین نیازهای آموزشی کتابداران متخصص کتابخانه‌های عمومی مشهد و ابعاد آن برحسب سابقه کار آنها تفاوت معنی‌داری

وجود ندارد. بین نیازهای آموزشی مرجع‌شناسی و ارائه خدمات کتابداران غیرمتخصص برحسب سابقه کار آنها تفاوت معنی‌داری وجود دارد؛ اما بین سایر نیازهای آموزشی آنها تفاوت معنی‌داری وجود ندارد.

پیشنهادهای پژوهش

- مسئولان واحد آموزش کتابخانه‌های عمومی مشهد، برگزاری برنامه‌های آموزشی را برای گروه کتابداران متخصص و غیرمتخصص باتوجه به تفاوت در نیازهای آموزشی آنان، توسعه دهند.
- با توجه به یافته‌های اکثر پژوهش‌ها و این پژوهش مبنی بر وجود بیشترین نیاز کتابداران به آموزش فناوری اطلاعات، پیشنهاد می‌شود مسئولان مربوطه آموزش‌های لازم را در این زمینه فراهم آورند.
- پیشنهاد می‌شود برای کتابداران متخصص به‌ترتیب آموزش مهارت‌های مرجع‌شناسی و ارائه خدمات و فناوری اطلاعات در اولویت و آموزش مهارت‌های سواد اطلاعاتی و مجموعه‌سازی در مراتب آخر قرار گیرند. همچنین برای کتابداران غیرمتخصص آموزش مهارت‌های فناوری اطلاعات و مرجع‌شناسی و ارائه خدمات در اولویت، آموزش مجموعه‌سازی و سازماندهی در مراتب آخر قرار گیرند.
- دست‌اندرکاران برنامه‌های آموزشی کتابداران کتابخانه‌های عمومی مشهد در مورد علت نیاز بیشتر کتابداران متخصص به آموزش در حیطهٔ سازماندهی نسبت به کتابداران غیرمتخصص ریشه‌یابی کرده و آن را در تدوین برنامه‌های آموزشی خود لحاظ کنند.
- به نقش سابقه در بخش مرجع‌شناسی و ارائه خدمات در مورد کتابداران غیرمتخصص توجه شود؛ بنابراین پیشنهاد می‌گردد در این بخش حتی‌الامکان از کتابداران متخصص استفاده شود و درصورت به‌کارگیری کتابداران غیرمتخصص، افراد باسابقه بیشتر مورد استفاده قرار گیرند.
- انجام پژوهش‌های آتی با چنین موضوعی در دیگر کتابخانه‌ها و همچنین درزمینهٔ مهارت‌های دیگری به‌منظور مقایسه نیازهای آموزشی کتابداران متخصص و غیرمتخصص توصیه می‌گردد.

References

Barbazette, Jean (2006). *Training Needs Assessmant: Methods, Tools and Techniques.* (Translated by Rahmatollah Pakdel). Tehran: Ayizh. (In Persian)

Borjian, Mahshid; Khosravi, Faribors (2012). Librarians Information Literacy Skill And compliance with the standard (ACRL) at the National Library of Iran. *Journal of National Studies on librarianship and information organization*. No. 2, 178-191. (In Persian)

Brown, Judith (2002). Training Needs Assessment: A Must for Developing an Effective Training Program. *Public Personnel Management*, No. 4, 569.

Chopra, Hans Raj (2001). User education: training the librarians to use new technologies in

the developing countries [Online]. [cited 2006 Apr 25]; Available from: URL: http://www.ifla.org/IV/ifla67/papers/103-126e.pdf

Entezarian, nahid (2010). Evaluation of Retraining needs of librarians working in Ferdowsi University of Mashhad Libraries In the field of Information Technology. *Monthly of Scientific communication*, No. 2, 1-8. (In Persian)

Fathi Vajargah, Kourosh (2005). *Educational Need assessment* (Patterns and Techniques). Tehran, Ayizh. (In Persian)

Fisher, Biddy; Hallam, Oillian; Partridge, Helen (2005). Different approaches- common conclusions: The skills debate of the 21 Century. *Continuing professional development- preparing for new roles in libraries: A Voyage of discovery*, 41-52.

IFLA (2010). *IFLA public library service guidelines.* Munich, De Gruyter Saur.

IFLA UNESCO (2001). *The public library service: IFLA/UNESCO guidelines for development*. Munich, K.G. Saur

Mahmood, Khalid; Ajmal Khan, Muhammad (2007). ICT training for LIS professionals in Pakistan: a needs assessment. *Emerald group publishing limited*, 41, 418- 427.

Massis, Bruce Edward (2003). *The practical library manager*, Unites States, Haworth Information Press.

Massis, Bruce Edward (2004). *The practical library trainer*, Unites States, Haworth Information Press.

Mazinani, Ali (2000*). Library and Librarianship*. Tehran: Samt. (In Persian)

Mazinani, Ali (1998). Evaluation of Skills needs of librarians working in Iran libraries and information centers*. Faslname-ye ketab*. No. 33, 44-64. (In Persian)

Moarefzade, Abdalhamid; Saney Dehkordi, Parasto (2006). Evaluation of Manpower and skill needs of librarians working in academic libraries in Khuzestan. *Library and Information Science.* No. 3, 103-109. (In Persian)

Moarefzade, Abdalhamid; Kamaie, mahvash; CHraghi, Zohre (2012). Evaluation of educational needs of librarians working in Khuzestan Province public libraries. *Journal of Research on Information Science and Public Libraries*. No. 4, 391-406. (In Persian)

Nikkar, Malihe; Farzin, Farzane (2000). new information technologies training to Librarians and impact on productivity, Fifth Seminar on Library and Information, Tehran, Iran University of Medical Sciences and Health Services. (In Persian)

Rajabbaigy, Mojtaba; partovi, bamdad; Ghanbarzade alamdari, Nahid (2008). Evaluation of staff Training needs in the country public libraries. *Library and Information Science*. No. 4. (In Persian)

Seyed Javadin, Reza (2002). *Human Resources Management and Staff Affairs*. Tehran: publication of knowledge Look. (In Persian)

Shahrzadi, Leila; Mojiri, Shahin (2011). A Survey on Needs Assessment for In-service Training among Academic Librarians in Isfahan. *Health Information Management*. No. 7, 566-576. (In Persian)

Starke, Nancy A (1986). An examination of continuing education needs and attitudes of rural public library practitioners in Kansas. Thesis (Ph. D.), kansas state university.

Taavoni, Shirin; Soltani, Poori; Hariri, Mehrangiz; Mehrdad, Jafar (2011). *Standards of Iran Special libraries*. Tehran: Librarian. (In Persian)

Vemic, Jelena (2007). Employee training and development and the learning organization. *Economics and organization*, N 2, 209 -216.

Woolls, Blanche (2005). Continuing professional education to continuing professional development and work place learning: The journey and beyond. *Continuing professional development- preparing for new roles in libraries: A Voyage of discovery*, 14-25.

Zeinali Kermani, afsaneh; Fadayi, Gholam Reza (2012). Training Needs Assessment of Librarians working in public libraries in the city center of Kerman In relation to Information Technology. *Monthly of Scientific communication*. No. 3, 1-11. (In Persian)